

Az Asztalfő projekt

FEJLESZTÉSI TERVE

Ausztria – Magyarország INTERREG IIIA 3.2
AT-HU/06/01/117

Asztalfő program

Herrentisch Projekt

Készítette:

a Bormarketing Műhely Kht.

a Soproni-hegység Natúrpark megbízásából

A projekt az Ausztria – Magyarország
Interreg IIIA Közösségi Kezdeményezés
Programban az Európai Unió és a Magyar
Köztársaság társfinanszírozásával valósul meg.

Österreich - Magyarország

Sopron, 2007. december 10.

1 Bevezetés:

1.1 Az Asztalfő program – Programm Herrentisch:

Legfelsőbb cél:

A fenntartható vidékfejlesztés eszközeivel egy átjárható, közös kínálatot, hasonló minőségű szolgáltatásokat nyújtó natúrpark háromszög, turisztikai mikrotérség létrehozása. Mely a közös természeti és kulturális vonzerőkön és az egyenrangú partnerségen alapszik. A Az Asztalfő/Urak asztala egy kedvelt kirándulólé hely a Soproni-hegység szívében. Régi időkben itt találkoztak Sopron, Szikra, Lakompak és Fraknónádasd urai évente egyszer a határszemplék alkalmával. Ma is egy kőasztal található itt, mely utal a múltra és hagyományra, mely jelképesen és valóságosan is összeköti a Lánzséri hegyek -Rozália és Soproni-hegység Natúrparkokat. Az asztal a közös étkezések, baráti beszélgetések, sikeres találkozók helye volt a történelemben és válik ismét a natúrparkok együttműködésének eredményeképpen.

Az együttműködés célja, hogy a natúrpark háromszög turizmusa a térség vállalkozóinak hosszútávon megélhetést nyújtson és fokozza a versenyképességet.

Részcélok:

- átjárhatóság fejlesztése
- természetvédelem összehangolása
- tájfenntartó gazdálkodás fejlesztése
- turisztikai infrastruktúra fejlesztése
- marketing együttműködés
- „Urak asztala” irányító team létrehozása
- attrakciófejlesztés (rendezvények, Green Way)

Feladatok:

- Érintett szereplők bevonása
- Együttműködési készség fejlesztése- munkacsoportok résztémákra
- Programdokumentum elkészítése -
- Kommunikáció
- Szervezetfejlesztés

Projektötlet és kidolgozás: Taschner Tamás

1.2 A Natúrpark fogalma

A natúrpark fogalma a Természet védelméről szóló 1996. évi LIII. Törvény értelmében a következő:

„natúrpark: az ország jellegzetes természeti, tájképi és kultúrtörténeti értékekben gazdag, a természetben történő aktív kikapcsolódás, felüdülés, gyógyulás, fenntartható turizmus és a természetvédelmi oktatás, nevelés, ismeretterjesztés, továbbá a természetkímélő gazdálkodás megvalósítását szolgáló nagyobb kiterjedésű területe, amely e jogszabályban foglaltaknak megfelelően jön létre.”

A Natúrpark európai mintára létrehozott, nagy kiterjedésű, terület, amely

- **egységes kultúrtáj, egységes arculattal rendelkezik,**
- **tájvédelmi körzet területén fekszik** túlnyomó többségében, tagolva vannak a látogatható, és a nyilvánosság elől elzárt, védett területek,
- **a fenntartható fejlődés elvére építő komplex területfejlesztést valósítja meg,**
- **léte a települések és egyéb térségi szereplők közötti együttműködésből fakad,**
- **működése során összhangot teremt a természetvédelem és a gazdasági tevékenység között,**
- **a táj – elsősorban a természet szépsége által – a szelíd turizmusra, a pihenésre és üdülésre** különösen alkalmas,
- az üdülést, a pihenést szolgáló, azt biztosító egységes, ugyanakkor egyedi műszaki létesítménybázissal, objektumcsoporttal, **háttérinfrastuktúrával rendelkezik,**
- olyan **jogi személyiségű szervezete** van, amely a céloknak megfelelően egységesen tervezi, fejleszti, hasznosítja, gondozza, védi és irányítja azt.

1.3 A natúrpark létrejöttének általános kritériumai:

- **Természetvédelem** - célszerűen tájvédelmi körzet jelenléte, esetleg csak arra érdemes természeti értékek együttese.

- **Egységes kultúrtáj** - valamilyen szempontú egységes gazdasági potenciállal rendelkező, (esztétikai érték, termőterület), annak kiaknázására alkalmas, gondozott természeti környezet.
- **Egységes arculat** - marketing szempontból igénybe vehető, sajátos, egységes értékek jelenléte (építészet, tájtermékek, kultúrtörténet, stb.).
- **Finanszírozási háttér** - működtető szervezet: a működtetést biztosító szervezetek vagy annak kialakítására alkalmas csoportosulások jelenléte, közösségi együttműködési hajlam, valamint esetlegesen ezek által létrehozott, közösen felhasználható anyagi keret megléte.
- **Meglévő háttér-infrastruktúra** – a fenntartható fejlődést elősegítő, de elsősorban az üdülést, a pihenést szolgáló, azt biztosító műszaki létesítménybázis, objektumcsoport.
- **Irányelv** - a résztvevők egységes célú fejlesztési elgondolásai a fenntartható fejlődés érdekében, amely rendszerezés, koncepcionálás után egységes cselekvési tervvé alakítható.

A natúrpark funkciója

Négy alapfunkciója jelölhető meg a natúrparknak, amelyek sorrendiségének meghatározása az egyes területek eltérő sajátosságai szerint különbözően történik.

1.4 A Natúrpark alapfunkciói:

- **Értékvédelem** - A természeti és művi értékek értékcsökkenésének megakadályozása révén a fenntartható fejlődés szempontjainak megfelelő területfejlesztő szemlélet kialakítása.
- **Képzés** - A fent említett szemléletváltás tudatosítása céljából oktatói szerepkör felvállalása.
- **Üdülés-idegenforgalom** - A védett természeti és egyéb értékek kamatoztatása annak védelmén keresztül.
- **Területfejlesztés** - A térség működéséhez szükséges gazdasági alapok biztosítása.

1.5 A natúrpark célja

A natúrparknak, mint területfejlesztési kategóriának, célja a fenntartható fejlődés elvére épülő komplex területfejlesztés megvalósítása a települések közötti együttműködés által oly módon, hogy hosszú távon biztosítsa a népesség megtartását, az esélyegyenlőséget, továbbá a természeti és a művi környezet összehangolt, magas minőségű színvonalú működését.

Célja tehát:

1. **az értékvédelem**; az egységes kultúrtáj megőrzése, a kulturális értékek megmentése,
2. **a természetvédelem**; az élőhelyek, fajok stb. védelme, a táj gondozása, ápolása
3. **a környezetvédelem**; a környezeti káros hatások minimalizálása,
4. **a vidékfejlesztés**; a társadalmi-gazdasági fejlesztés támogatása a helyi kezdeményezések bevonásával:
 - erdő-, mező-, és vízgazdálkodás (hagyományos természetbarát gazdálkodási módszerek és formák támogatása, a biogazdálkodás elterjesztése),
 - kézműipar (a térségben honos kézműves mesterségek megőrzése, művészi kézműipar),
 - ipar (a közellátásban fontos szerepet játszó környezetkímélő technológiájú kisipar támogatása, valamint a tudás alapú vállalkozások – pl. távmunka - segítése),
 - turizmus (a **szelíd turizmus**, a **környezettudatos turizmus támogatása**, a pihenést, üdülést szolgáló **turisztikai infrastruktúra fejlesztése**),
5. **a településfejlesztés**; a falvak megújítása,
6. **a környezeti nevelés**; a természetről, a kultúráról szóló ismeret, tudás közvetítése,
7. **a kooperáció ösztönzése**; a társadalmi és a gazdasági szereplők közötti együttműködés támogatása.

1.6 A natúrpark feladata

A fenti sorszámú célokból az alábbi feladatok következnek:

1. Az egykoron létező ősi természetes táj az emberi beavatkozás következtében kultúrtájává változott. A tájon történt több évszázados gazdálkodás és a történelmi idők során kialakult településforma összetéveszthetetlen, az adott tájra jellemző egyediséget eredményezett. Ez visszatükrözi a helyi lakosság életmódját, s meghatározza a táj képét. Ma még, ha korlátozottan is, de lehetséges a tájra jellemző gazdálkodás ősi módját megőrizni, ezáltal a hagyományosan kialakult kultúrtáját megmenteni.

A táj sokszínűsége, egyedisége és szépsége nagymértékben meghatározza a natúrpark élményértékét.

Tehát meg kell őrizni az összetéveszthetetlen, egyedi jellemzőket, hiszen ezek emelik az adott kultúrtáj értékét!

2. **Aktívan kell megőrizni természetet és a tájat!** A természet állapota a legfontosabb tőkéje a natúrparknak, ezért ezt meg kell tartani. Szükséges a megőrzés, védelem, megfelelő kezelés és lehetőség szerinti rehabilitáció.

3. **Kímélni kell a természeti javakat!** Az olyan hétköznapi dolgok mint a föld, a víz, a levegő, a natúrparkban különleges jelentőséghez jutnak. Itt ugyanis ezekkel a javakkal a lehető legkíméletesebb módon kell bánni! Mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy csökkenjen a környezeti terhelés, s a lehető legkíméletesebb, legtermészetbarátabb technológiát alkalmazzák!

4. A vidékfejlesztés céljainak megvalósítása érdekében a megyei szakintézmények és hivatalok vállaljanak feladatot a felvilágosítás terén. S ezen szervezetekkel együtt ki kell dolgozni olyan támogatási formákat, amelyekkel a natúrpark segíteni tudja az ökogazdálkodókat, vállalkozókat.

A táj által kínált pihenési, üdülési lehetőségeket biztosítani kell! Méghozzá a helyi kultúrtáj által meghatározott formában és módon. A turisztikai kínálatoknak ehhez kell igazodniuk. Tájidegen és tömegturisztikai fejlesztések a natúrparkban nem történhetnek.

5. A natúrpark céljaival harmonizálva kell elkészíttetni a falvak területrendezési, területfelhasználási tervét. A falvakban még fellelhető műemléképületek és műemlék jellegű épületek felújítását el kell végezni. Törekedni kell a helyi védettség alá vonható objektumok felkutatására! Meg kell menteni az enyészettől az építészeti örökségeket! A falvakban az újonnan építendő épületek tájba illőek legyenek! A “natúrparkos faluképek” megtartása, kialakítása alapvető érdek.

6. A hagyományos kézműipar, a tájszólás, a népi hagyományok, a lakosság kulturális identitását erősíti és ez képezi egyúttal a térség különlegességét, egyediségét. A natúrpark feladata tehát a kulturális hagyományok megőrzésének támogatása.

A környezettudatosság megteremtése a natúrpark látogatói és a helyi lakosság körében. Vagyis a natúrparknak a földtani, állat- és növénytani valamint történelmi és kulturális ismereteket kell közvetítenie, különös tekintettel a fentiek kölcsönös összefüggésére! Ennek érdekében együtt kell működni tudományos, és képzőintézményekkel!

A natúrpark érdekében, nyilvános körben végzett munka minősége határozza meg a natúrparkról alkotott belső képet a helyi lakosság körében, valamint a külső képet a látogatók körében. Épp ezért rendkívül fontos feladat a magas színvonalú nyilvánossági munka!

7. A natúrpark feladata, hogy szoros együttműködést, kooperációt alakítson ki a társadalmi és gazdasági élet szereplőivel. Tegye ezt annak érdekében, hogy a eltérő célokból és érdekekből származó konfliktusokat egyeztesse. Így tehát a lehető legintenzívebben be kell vonni a munkába a hatóságokat, a szakmai szervezeteket, a non-profit szervezeteket, stb.

Összességében rendkívül fontos az a cél, hogy a natúrpark példaértékű tájjá váljon a fenti célok megvalósítása során a többi natúrpark számára.

A célok elérését szolgáló **általános** feladatok az alábbiakban jelölhetők meg:

Az országos és a helyi fejlesztési kezdeményezések rendszerezésével, sorrendiségének kijelölésével biztosítani, hogy a szűkös anyagi keretek az Európai Unió (EU) területfejlesztési támogatási alapelveinek megfelelően kerüljenek felhasználásra, megteremtve ezzel a

lehetőségét olyan önindukáló folyamatok megindulásának, amelyek a terület tényleges fejlődését eredményezik.

Az EU 5 alapelve a következő:

- *Szubszidiaritás* - A döntések azon a szinten szülessenek, ahol a problémák (a társadalmi résztvevők bevonása a döntéshozatalba).
- *Partnerség* - A fejlesztési elgondolások közösen, a társadalom elemeivel együttműködve alakuljanak.
- *Programozás* - Programfinanszírozás előtérbe helyezése a különálló tőkeinjekciókkal szemben.
- *Addíció* - A kormányzat közvetlenül nem végez fejlesztést, támogatást nyújt más szervezetek fejlesztéséhez.
- *Forráskoncentráció* - A fejlesztési forrásokat nem célszerű szétforgácsolni.

A jelen koncepcióban taglalt célkitűzéseknek megfelelően a natúrparkkal kapcsolatos fejlesztési projektek sorrendiségének meghatározásakor az alábbi alapelveket vettük figyelembe:

- A fejlesztési program a közvetlen térségi igényeken túl a legjelentősebb hangsúlyt az idegenforgalom igényeire fektesse, az elsősorban azon keresztül megvalósuló területfejlesztésre, valamint a környezetterhelés minimalizálására.
- A területfejlesztési támogatások megvalósításánál az EU öt alapelvét (szubszidiaritás, partnerség, addíció, forráskoncentráció, programfinanszírozás) kövesse.

A prioritási sorrend az alábbi tényezők hatására alakult:

- **Időbeliség:** a rövidtávon megvalósítható javaslatok előnyt élveztek a sorrendiség felállításakor,
- **Fontosság:** a Natúrpark célkitűzéseinek elérésében játszott szerep elsődleges a javaslatok szempontjából,
- **Forrásigény:** jelen koncepció szempontjából nagyobb hangsúlyt kap azon fejlesztési igény, amely megvalósulása egyéb forrásokból való finanszírozása kevésbé várható.

A terv megvalósításánál egy **cselekvési sorrendet** kell kialakítani:

1. Települések középtávú rendezési tervének kialakítása, figyelembe véve egyrészt az említett koncentráció szükségességét, másrészt az életminőség elfogadható szintjéhez a településeken feltétlenül szükséges fejlesztéseket.
2. A településeken és azok környezetében gazdaságfejlesztésre felhasználható saját pénzeszközök nagyságának meghatározása.
3. A környezet, infrastruktúra, stb. olyan mértékű rendezése, hogy az alkalmas legyen a minőségi és fizetőképes turizmus fogadására és kezelésére.
4. A Natúrpark irányításához, a turizmus fogadásához és szervezéséhez, a térség gazdaságának célirányos szervezéséhez szükséges szervezet (szervezetek) életre hívása, működési feltételeinek biztosítása, tevékenységének ellenőrzése.
5. A struktúraváltáshoz illeszkedő fejlesztések megvalósítása.
6. A natúrpark "belső határainak tágítása", az újabb területek fokozatos és ésszerű bevonása.

1.7 A projekt munkaterve

A projekt nyitókonferenciájára 2007. június 15-én 14 órakor Ágfalván került sor a Hotel Vadvirágban. A konferencián bemutatkozott a három érintett natúrpark, ismertetésre került az Asztalfő projekt, majd megalakult négy munkacsoport, melyek az elmúlt fél évben munkacsoport-üléseket tartottak. Ezen ülések alkalmával megvitatták a fennálló problémákat, elemezték a jelenlegi helyzetet és javaslatokat tettek azok megoldására, valamint ötletek születtek a natúrparkok összefogásával kapcsolatban.

Az információk összegyűjtéséhez és feldolgozásához külső szakértőket kértek fel, valamint a munkacsoportok vezetői folytattak gyümölcsöző tárgyalásokat.

A négy munkacsoport kitűzött feladatai:

- Mobilitás

Utak:

- Turistaútvonalak
- Kerékpárutak
- MB-utak
- Lovaglót
- Tanulmányutak

- Európai turistaútvonalak

Távolabbi cél:

- tömegközlekedéssel minden hely megközelíthető legyen
- buszos túra a Fertő körül

Határátkelők – hol lehet át lépni a határt, mivel (szgk, kerékpár, gyalogos)

- Természet, természetvédelem

- Előírások összegyűjtése → a projekttel koordinálni
- Zöld utak
- Zöld világ
- Különböző természeti értékek, helyi termékek összegyűjtése
- Ásványvizek, termálvizek

- Madárfigyelő, növények és botanika, pillangók → vezetők képzése, nyelvi problémák megoldása!

- Rendezvények, események

- A jelenleg megtalálható különböző rendezvények összegyűjtése
- Nagyobb rendezvények koordinálása, prezentálása
- MB-Maraton → start és cél a különböző településeken
- Közös rendezvénynaptár elkészítése
- Kölcsönös munkakorrekció

- Turizmus, marketing

- turisztikai kínálat felmérése
- szálláskapacitás felmérése
- tartózkodási idő felmérése
- **Közös térkép!**
- Miért jön a vendég?
- Hány egy napig itt tartózkodó vendég van?
- Zarándokút Máriacellbe
- **Célcsoport meghatározása**

A projekt záró konferenciájára 2007. december 11-én került sor. A konferencián a munkacsoportok vezetői mondták el személyes tapasztalataikat, majd a fejlesztési terv ismertetése után a szakértői véleményeket hallgathatták meg a résztvevők.

2 Az érintett natúrparkok

A három Naturpark egymástól eltérő időpontban alakult meg.

A jogi szabályozás eltérő. Ausztriában csak a „terület tulajdonos” önkormányzatok alapíthatnak natúrparkot és a többi érdekelt társulhat, Magyarországon ez nem feltétel. Feltehetően a kevésbé szabályozottság előnyt is jelenthet, de erre ma még nincs bizonyíték.

Ausztriában jogilag szabályozott a natúrpark fogalma, létrehozásának és működésének keretei. Magyarországon ez még nem valósult meg. Ennek ellenére megalakultak és működnek parkok. Kialakultak határon átnyúló együttműködések is.

A parkok közötti együttműködés inkább a tervekben szerepel, mint a napi gyakorlatban.

NATURPARK ROSALIA-KOGELBERG

3 Helyzetelemzés

3.1 Magyar oldal

Sopron, a Soproni hegység az ország és a régió turizmusának egyik legkedveltebb célpontja. Egyedülálló tájképének, kedvező klimatikus viszonyainak és üdülési-gyógyászati adottságainak alapvető tényezője a várost övező erdők koszorúja. Erre alapozva Sopron turizmusának a lágy, zöld, illetve ökoturizmus kialakítása és fejlesztése lehet az egyik kitörési pontja. Kiemelt fontosságú üdülési vonzeró az erdőtáj, az erdei pihenés, a kirándulás és a klimatikus gyógyüdülés lehetősége. Ezek azok a tényezők, amelyek megalapozzák egy új turisztikai termék kifejlesztését, ezek köré kell felépíteni az új turisztikai vonzerót.

A fejlesztést nem szabad környezetétől függetlenül értelmezni. Figyelembe kell venni a szomszéd natúrparkok tevékenységét, valamint a turisztikai régió érdekeit is. A Nyugat-dunántúli régió egyik kiemelt prioritása a határmenti ZÖLDFOLYOSÓ fejlesztése. Azaz a korábban politikai okokból elzárt és ez által megőrzött területek ökoturisztikai fejlesztése, nemzeti parkok és natúrparkok által.

A fejlesztés célja nem az, hogy több vendég érkezzon a városba, hanem hogy újabb célcsoportot nyerjenek meg – a rekreációt, pihenést, aktív üdülést kereső turistákat –, illetve a térséget választók több időre maradjanak.

A natúrpark szervesen illeszkedik a nemzetközi Green Belt programhoz és a soproni táj különlegességei révén ideális helyszíne a Zöld út programnak (Green Way).

A fejlesztés alapja a térség turisztikai kapacitásának megállapítása. A mennyiségi és minőségi fejlesztést csak ezután lehet elvégezni. A kapacitás, vagy maximális teher-bíróképesség az a legmagasabb látogatószám, amely nem veszélyezteti sem a környezetet, sem a turisztikai élmény minőségét.

Sopronban földrajzi helyzetéből adódóan magas a turista forgalom. Az ide látogatók nagy része a szomszédos Ausztriából érkezik hozzánk, többnyire bevásárlási céllal.

A világ többi országából érkező turisták számára Sopron inkább csak tranzit terület. Fontos lenne ezen változtatni. A turizmus szempontjából az igazi vonzerőt azok az értékek jelentik, melyekért a turisták nem csak átutaznak a városon, hanem hosszabb időt töltenek itt. Ezekre a vonzerőkre olyan turisztikai termékeket kell építeni, amelyek meggyőzik a turisták különböző rétegeit, hogy itt töltsék el szabadságukat.

Fontos, hogy Sopron turizmusa a jövőben az egyedi természeti adottságokat is kihasználja. A város turisztikai kínálatában kapjon helyet a zöldturizmus, ökoturisztikai termékek, az aktív pihenés (lovaglás, horgászat, vadászat), hiszen ez felel meg a mai keresleti tendenciáknak, ezen lehetőségek biztosítják a terület versenyképességét.

A földrajzi helyzet adta lehetőségek mellett a város és környéke olyan adottságokkal is rendelkezik, amelyek az országban egyedülállóak. A történelmi értékek, a műemléki gazdaság, a természeti szépségek, a gyógy- és üdülési feltételek jelentős vonzerőt gyakorolnak a bel- és külföldi turizmusra, a terület kulturális hagyományai, országos jelentőségű rendezvényei újabb és újabb vendégeket szereznek a városnak. Mégis a kínálat nemzetközi mércével számítva közepesnek mondható. A vonzerők széles kínálat alapját teremtik meg, de a vonzerőkből kevés és gyenge turisztikai termék készül. Nincs olyan komplex program amely, megfelel a turizmus nemzetközi trendjeinek.

3.2 Osztrák oldal

A két osztrák natúrpark esetében is hasonlóak a problémák. A látogatók túlnyomó része csak egy napra jön a burgenlandi natúrparkokba. A látogatás fő szezonja a nyár és az ősz. A vendégek nagy része burgenlandi, akik túlnyomórészt személygépkocsival érkeznek.

A Ladseer Berge Natúrparkot az Alpok középső része és a magyar Kisalföld szegélyezi. Részei többek között: a kobersdorfi öböl, a lánzséri hegyvidék (csillámpala, gneijsz...), Pauli-hegy vulkánja, „Vierlöcherhöhle” bazaltbarlang.

Gazdag állat- és növényvilággal rendelkezik; tölgyerdők, orchidea, bükkfa, lucfenyő, erdei fenyő stb., pillangók, denevérek stb. találhatóak itt.

A Rosalia-Kogelberg Natúrpark területén őshonos erdők találhatóak, egészen a pannóniai tölgyerdőtől, a gyertyánerdőn át az alpesi bükkösig. A hegyi lejtőkön változatos gyümölcsösök találhatóak. Több száz éves gyümölcs- és szőlőtermesztési kultúra jellemző erre a vidékre. Különböző fűfélék találhatóak. Lápok, tavak, patakok színesítik a tájat.

A Rosalia-hegyek alpesi jellege miatt jellemző erre a vidékre az árnik.

A dombvidékeken és a szubalpin területeken ugyanúgy előfordulnak különböző orchideafajták, mint a foltos kosbor, szúnyog láb vagy a sarkvirág; fellelhető még agárkosbor, mocsári nőszőfű, bangó, enciánfajták, boszorkányfű, turbánliliom, pusztai árvalányhaj, vérfű, virágkaka, nőszirm stb. Az állatok közül a füleskuvik, halálmadár, esti fecske, búbos banka, uhu, feketeharkály, fekete gólya, fehér gólya, egérfülű denevér, patkós orrú denevér, smaragd- és faligyík, foltos szalamandra, zöld varasbéka, tarajos göte fordulnak elő legnagyobb számban.

A gyümölcsfák ugyanúgy megtalálhatóak, mint a szubmediterrán fajok (pl.: szelídgesztenye és kerti berkenye). A régió erdejai a gombászok paradicsomának számítanak.

Ezen értékes területek csupán egy része rendelkezik védelmi státusszal a burgenlandi természetvédelmi törvény alapján. Így pl. rohrbachi hegy és a rohrbachi tó természetvédelmi terület, a Rosalia-hegy egy része, valamint Loipersbach, Rohrbach és Schattendorf községek tájvédelmi területnek számítanak, a mattersburgi hegy védett élettér. A Rosalia-Kogelberg Natúrpark új tájvédelmi területének egy részét Natura 2000 „Mattersburgi Dombvidék” Madárvédelmi Területté, valamint a fauna, a flóra, és az előfordulási hely miatt védett területté nevezték ki. Minderre a különböző élettértípusok sokfélesége és a fajgazdagság miatt volt szükség.

Ez a határ-menti régió a maga sokszínűségével, egyediségével és szépségével egyrészt a lakosság pihenését, kikapcsolódását szolgálja, másrészt a turizmus szempontjából is fontos, valamint történelmi és régészeti szempontból értékes területeket foglal magába, melyeket érdemes kiaknázni.

4 Turizmustermék-fejlesztés

4.1 Infrastruktúra, utak, kilátók:

- Azonos natúrparkos arculat, desing alapján, azonos méretű és funkciójú táblák használatának kifejlesztése /pl. a natúrparkos településjelző tábla, natúrparkos kerékpárútjelző tábla, stb. / Természetesen figyelembe kell venni a magyar és az osztrák szakhatósági előírásokat, ezek függvényében lehet csak azonos arculatot kialakítani a táblákat illetően.

- Azonos natúrparkos desing alapján, azonos méretű és funkciójú térbútorok használata /pl.: kerékpártárolók kihelyezése a kerékpárút mentén, a nevezetességek mellé, a város és a falvak központi helyein; pihenőpadok, virágládák, jelzőtáblák, tájékoztató táblák, stb./.
- Azonos natúrparkos arculat alapján alakítandók ki mindkét országban a Natúrpark Információs Irodák, ezeket központi fekvésű, könnyen megközelíthető helyeken kell kialakítani.
- Azonos natúrparkos arculat alapján kell kialakítani mindkét országban a gyalogtúra-útvonalakat jelölő táblákat, és ezeket az útvonalakat össze kell kapcsolni a két ország között. A már meglévő kilátótornyokon, illetve az osztrák oldalon tervezés alatt álló

kilátótornyon érdemes olyan közösen kifejlesztett információs táblákat elhelyezni, amik körben, mindkét ország látnivalóit bemutatják.

- A három natúrpark kerékpáros, lovas és gyalogos turistaútvonalainak közös térképen kell bemutatni, valamint a meglévő utakat össze kell kapcsolni.
- Létezik egy előkészített út: a kelták útja, mely a Károly-magaslatról vezet az Asztalfőig, onnan Schwarzenbach-ig. A lovasútvonal különösen érdekes lenne, mert a magyar területen könnyebb lenne az átjutás a Lánzséri -hegyektől Rozáliáig.
- A határátkelő pontokon infopultok felállítása, ahol az utakról és látnivalókról tájékozódhat a látogató.
- A tömegközlekedés atomizált, ezért a menetrendek együttesen áttekintése javasolt.
- Sopronbánfalva és Sopronkertes között a pálos szerzetesekre emlékezve kerékpáros és gyalogos zárandokutat lehetne kijelölni.
- A nagy érdeklődésre való tekintettel nordic walking-pálya kijelölését is javasoljuk.
- Határhoz vezető utak fejlesztése: Harka-Sopronnyék, Ágfalva-Somfalva, Brennberg-Récény - aszfaltos utak kiépítése
- Bányászösvény - Brennberg-Récény/Ilonaakna - tan és túraösvény kiépítése

4.2 Rendezvények:

- „Rendezvénycsomagok” kialakítása

pl.: kulturális programcsomag: egy hét leforgása alatt több programot rendeznének meg mind a 3 natúrparkban. Pl.: koncert Sopronban, várlátogatás Forchtensteinben, koncert a kobersdorfi kastélyban.

- Bérlet, „Natúrpark-kártya”

Bérlet, mely több rendezvényre is érvényes lenne. Esetleg ún. „Natúrpark-kártya”, mely mind a három régióban használható lenne.

- Sport

Együttműködés a sport területén: ún. „Natúrpark-Kupa”. Pl.: futás, Nordic Walking, kerékpár, lovaglás...

(A különböző lovagló egyesületek tárgyalhatnának.)

- Együttműködés ezen események, rendezvények „piacra dobása” során is
Közösen fogadnák és bírálják el a röpcédulákra és brosúrákra érkező ajánlatokat, valamint egymás rendezvényeit kölcsönösen reklámoznák mind a három régióban

- Közös rendezvények

Vannak mind a három régióban fix események (meghatározott időponthoz kötődnek, ezeken nem lehet változtatni), de ezek között meg kell találni azokat az időpontokat, ahova közös pluszprogramokat lehetne beilleszteni.

A programoknak mindig más-más régió adna otthont. Ilyen rendezvény lehetne: a „Natúrparkok napja”. Ennek a programnak súlypontjai lehetnének:

- Termékek, gasztronómia
- Kultúra, folklór

A szeptember alkalmas lenne e program számára.

- Közös program a „Herrentischnél” (asztalfőnél)

Fúvószenesi találkozót terveznek erre az eseményre. A média is jelen lenne. Tavaszra időzítenék, szezonnyitónak szánják ezt a programot.

- Közös turisztikai programok:
 - Kelták: Sopron-Schwarzenbach, 2 napos, busszal vagy személygépkocsival
 - Várak-kirándulás: Sopron, Forchtenstein, Kobersdorf, Landsee: 3-4 napos, gyalog
- A schwarzenbach-i és Várhely régészeti parkok fejlesztése és közös programcsomag készítése
- Futóverseny és teljesítmény túra
- Natúrparkok szezonnyitó rendezvény - minden évben máshol, zenével, gasztronómiával, helyi termékkel.

„Fontos, hogy ne a mennyiségre törekedjünk, inkább a minőségre! Inkább legyen kevesebb rendezvény, de azok magas színvonalúak legyenek!”

Gyermek és ifjúsági programok:

- a közös natúrpark eszméjének letéteményesei a gyermekek. A közös osztrák magyar gyermekprogramokkal a tanév közben és a szünidőkben több száz gyermeket tudunk megnyerni a természet védelme érdekében. A programokat a helyi óvoda- és iskolapedagógusok segítségével kell kifejleszteni és megvalósítani. Pl.: helyi erdei iskolák; természetismereti, biológiai, földrajz órák a természetben; stb. a határ mindkét oldalán.

- az első szakaszban érdemes a programokat a helyi kapcsolatokra, iskolákra fókuszálva kialakítani és bejáratni.

- a második szakaszban már érdemes kilépni megyei, regionális és országos ajánlatokkal is közösen a magyar oldali és az osztrák oldali célpontokat egyaránt szerepeltetve. Sopron ma is az osztálykirándulások kedvelt célpontja országszerte. Az osztálykirándulásra érkező csoportok számára speciális natúrparkos programot is kell kínálni, hiszen a történelmi értékek mellé társulnak a természeti értékek és a határon átnyúló jelleg. Tehát az idelátogató diákok egy csöpp külföldet is kapnak, megtapasztalják a szomszéd nép kultúrájának tiszteletét, a toleranciát, s azt, hogy nemzetközi együttműködés keretében hogyan védik a természetet, s egyúttal nemzetközileg elismert minőségű ismeretátadást, tapasztalatokat kapnak. A fentiek alkalmasak arra is, hogy nyári táborokat szervezzenek a natúrparkban váltott turnusokkal, s osztrák-magyar programokkal.

5 Marketingkommunikáció¹

- A három natúrpark természeti értékeit bemutató térkép és információs füzet
- A három natúrparkról egy tudományosan megalapozott cd/dvd készítése, amely a: kultúrát, természetet, történelmet és a turisztikai kínálatot mutatja be a laikusok számára is érthető módon.
- Az előbbi témákat egy könyvsorozatban is fel lehet dolgozni.
- Információs táblák: minden táblának többnyelvűnek kellene lennie: magyar, német, angol, horvát
- Minden táblán szerepelne: partner-natúrparkok: ...
- Közös rendezvénynaptárt kell készíteni, ezt fel kell rakni a közös internetes oldalra, ahonnan minden érdeklődő ki tudná nyomtatni.

¹ Forrás: REGINNOV Tanácsadó Kft.: Az Írottkö Natúrpark Komplet Fejlesztési Terve – Fejlesztési Stratégia

- Útikönyv megjelenetése (Thirring 100 éves évfordulóra, 1912-2012)
- Média-együttműködés (ORF osztrák tévécsatornával, újságokkal), a médiában nyomon követhető lenne az Asztalfő-projektek fő eseményei és a „Nátúrparkok napja”.
- Évente legalább egy szezon nyitó sajtókonferencia az év eseményeiből
- A Nátúrpark szervezet munkatársai által képviseltesse magát minden hazai és külföldi szakmai fórumon a megfelelő tájékoztató anyagokkal
- Idegenforgalmi kiállításokon való részvétel

- Internet hálózaton “Home page”-t megjeleníteni és reklámozni
- Nátúrpark hírlevél rendszeres megjelenetése terjesztése lakossági körben
- Nátúrpark rendezvényekre a lakosság meghívása civil szervezeteken keresztül
- Helyi sajtón, rádión keresztül a lakosság informálása, ismeretterjesztő blokkok leadása
- Ismeretterjesztő előadássorozatok szervezése a téli időszakban

A legfontosabb a helyi emberekben, a lakosságban tudatosítani a Natúrparkot, s azt, hogy mit jelent a Natúrparkban élni és e szerint cselekedni. Épp ezért nagyon fontos a Natúrparkért dolgozók hozzáállása, főként az ő cselekvéseik, viselkedésük alapján azonosítják a Natúrparkot.

6 Szervezetfejlesztés

Képzések:

- mindkét ország natúrpark-menedzsmentje és alkalmazottai számára. Erre azért van nagy szükség, hogy első ütemben a natúrparkos munkatársak szintjén azonos információ legyen a natúrparkok teljes osztrák és magyar területeire vonatkozóan. Törekedni kell arra, hogy konkrét tapasztalatszerzés útján kölcsönös látogatások, tréningek segítségével az információból valódi tudás váljék.
- mindkét ország szállodásai, panziósai, vendéglősei, számára információátadás a natúrparkokról. Egy következő alkalmat arra kell szentelni, hogy a szállodákban, vendéglőkben dolgozó portások, pincérek első kézből kaphassanak információt a natúrparkokra vonatkozóan, hiszen ők azok, akik közvetlenül találkoznak a turistákkal, a vendégekkel, elsősorban ők az “információs csatornák”. Rendkívül sok múlik az ő hozzáállásukon, a vendégekkel való kommunikációjukon.
- mindkét ország múzeumaiban, és nevezetes helyein dolgozó munkatársak, portások, jegyeladók, múzeumőrök stb. felkészítése a natúrparkos ismeretekre és a turistáknak való átadásra.
- mindkét ország idegenvezetőinek, túravezetőinek közös képzése a natúrparkokra vonatkozóan.

A következő részben egyes kiemelt alprojektek leírása következik.

7 Alprojektek

Projekt Várhely ill. a Soproni hegység hallstatt-kori
ill. kelta emlékeinek az idegenforgalom részén történő feltárásáról

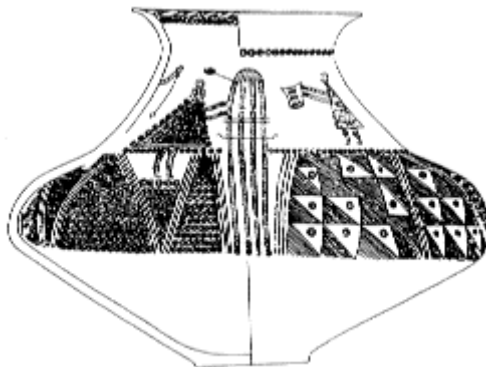
Bevezetés

A Soproni hegység Natúrparkért Egyesület egyik fő célja a hegység természeti, történeti és kulturális emlékeinek bemutatása, az oda irányuló célturizmus tájékoztatása, irányítása. (ld. Taschner Tamás: A soproni natúrpark koncepciója)

A sokrétű értékrendszer bemutatására irányuló törekvésből jelenleg a kora vaskori ill. kelta kori emlékek bemutatására szolgáló elképzelések közül a várhelyi emlékek megismertetésével lehetőségére irányuló gondolatokat vetjük papírra jelen tanulmány keretein belül. Indokolja ezt az önkényes választást az, hogy az Isten-széke, a Károly-magaslat és egyéb emlék- és lelőhelyek mellett az a leglátványosabb, legjelentősebb, a turizmus számára legjobban átlátható és megérthető helyszín.

A helyszín megközelítése

A Várhely erődrendszere az egyik legjelentősebb és viszonylag és viszonylag teljességében megmaradt ún „földvár” a hozzá vezető út mellett látható látványos, nagy számú halomsírral együtt. Bemutatását itt nem részletezem, hivatkozom inkább Patek Erzsébet: A hallstatt kultúra Sopron környéki csoportja” c. tanulmányára, ill. Tutunzisz Ákos „Sopron a kelták korában” c. dolgozatára.

A leghíresebb hallstatt kori urnák egyike – Várhely

A helyszín három turizmus-célcsoport látogatására számíthat:

a, gyalogos turisták

b, gépjárművel érkezők

c, különböző helyszíni rendezvényekre érkezők csoportjára.

a., a gyalogos turisták megközelítése tekintetében egyetértek Tutunzisz Ákos túraút-kialakítási tervével az alábbi különbségekkel:

- az ifjúsági tábor felől a Tolvaj árkon keresztüli mintegy 2 km-es útvonal utolsó harmada rendkívül meredek, ezért csak profi természetjárók részére ajánlható. Előnye viszont, hogy az útvonal kezdeténél buszok számára is alkalmas parkoló alakítható ki. Szintkülönbség szempontjából a legkedvezőbb, bár az egyik leghosszabb útvonal (3,5 km) a Ciklámen tanösvény a Károlymagaslati parkoló – Hétbükkfa – Bella emlékmű állomásokkal. A javasolt kitáblázással egyetértek, a Károlymagaslati parkolónál azonban egy részletes, a vaskori, ill. kelta emlékeket részletesen bemutató információs táblát javasolok.

Bella emlékmű Várhely

Magam részéről a legkedveltebb és legjobban használható útvonalnak tartom a Szalamandra tó mellett vezető utat. A Várhely utca végén személygépkocsik részére jól használható parkolóhely alakítható ki, innen nem is engedném tovább a járműforgalmat. Ettől a ponttól két variáció van, legjobban járható a piros háromszög útvonal annyi változtatással, hogy mielőtt a földvárba érnénk a sáncon keresztül, balra egy jelöletlen úton haladva a sáncok előtt a

főbejárathoz érnénk. Ezzel elérhetnénk, hogy a gyalogos csoportok a főbejárathoz érnének és nem „hátról” keverednének be az erődbe. (A sáncátvágást ott meg is szüntetném, ugyanúgy mint az egyéb nem eredeti bejáratoknál).

A Szalamandra tó mellett elhaladva lenne még egy útvonal, az Ördög árok feléig a ma jelöletlen és gondozatlan út lehetne, amely egy alkalmas ponton csatlakozhatna a bánfalvi Mátyás emlékpark útvonalába, hogy elkerülhető lenne az Ördög árok végén a Tolvaj árokhoz hasonló meredek szakasz.

b, a járművel érkező forgalom számára, -amennyiben nem teszik le a járművet a Károlymagaslati parkolónál, további kitérő építésével alkalmassá kellene tenni a muck-i utat a forgalomra az Új-rétnél kellene kiépíteni egy kb. 15 – 20 gépkocsi befogadására alkalmas parkolót, innen már csak gyalogos forgalom lenne lehetséges.

c, az a megközelítés lenne lehetséges a rendezvény-turizmus számára is, azzal a különbséggel, hogy a rendezvényt kiszolgáló gépkocsika ki- és berakodási idejére behajthatnának a Bella emlékmű utáni ún. „alakuló tér”-ig.

Tehát:

- a Károlymagaslati pihenőnél
- a Várhely utca végén
- Ifjúsági tábor parkolójánál

Közúti tábla szükségeltetik:

- Deák-kuti út elején
- Várhely utca elején
- Károlymagaslati parkolónál az Új-rét irányába.

Turistaút jelzést:

- a Ciklámen tanösvényen a Károlymagaslati parkolótól
- a Tacsai árokban a piros háromszög ill. az Ördög ároki jelöletlen útra

- Tolvaj árokba
- a Muck-i útról az Új-rétnél

Későbbi projekt az ún. „Kelták útja” kitáblázása az Asztalfőtől (Herrentisch) a Várhelyig ill. az Istenszékig.

A helyszín bemutatása

A helyszínre érkező turisták , látogatók számára érthetővé kell tenni az általuk látottakat.

1. szükséges lenne a halomsírokról (legalábbis a nagyobbakról és a földsáncokról a fák letermelése, a felismerhetőség érdekében a felületi formák tisztázása, a sánc tetején és az erődön kívül a sánc tövében egy-egy gyalogút kialakítása
2. a földvár főbejáratától balra található egykori feltárása munkagödrének az eltüntetése és az eredeti sánckonstrukció (gerendarács, kőerősítés) bemutatása
3. a főbejárat erődítéseinek feltárása (esetleg régészhallgatók részére szervezett tanácsadások segítségével) és a leletek alapján egy rekonstrukció elvégzése
4. az erődítményen belül az erdőgazdálkodás megváltoztatása, a fenyőállomány letermelése, a ligetes őshonos lombos állomány kialakítása
5. régészeti feltárásokat folytatni kellene, a feltárt épületeket alaprajzilag vagy esetleg rekonstrukcióval be lehetne mutatni
6. nagy szilárdságú, vandálbiztos makett elhelyezésével az „alakuló térnél” érthetővé kellene tenni a szemlélődő elé táruló látványt
7. az erőd bejáratánál az erdőt ritkítani kellene, hogy az esetleges később készülő főbejárat rekonstrukció már messzebből látható legyen
8. az egyik legsürgősebb feladat rendezvényter kialakítása a jelenlegi erdőgazdasági rakodótérből, itt jelentős mennyiségű információs tábla elhelyezése is lehetséges lenne, elsősorban a Soproni Múzeumban őrzött idevonatkozó leletanyag bemutatására.

9. a rendezvény-turizmus egyik jelentős attrakciója lenne nyári napforduló táján megrendezendő „Kelta nap” a rendezvénytéren. Ehhez minél előbb összefogással szükséges egy transzformátor ill.áramvételi hely kiépítése

Kelta Ünnepep
Sopron /
Várhely
2008. július 5.
10-16.00

PROGRAM: Strokes (Soproni Űcsők), íjászat, rómi lovaslás, kelta lakoma, idegenvezetés, gyógynövény bemutató, ír-kelta zene.
9.00 órakor túra indul a Várhelyre a Princz pihenőcöl.

BIO-SPORT HOTEL LÖVÉR
SOPRON

www.sopronihegyseg.hu

10. a Várhelyi kilátó felső szintjén információs táblákon kell megjeleníteni az egyéb hasonló korú vaskori és kelta emlékek irányát, távolságát és rövid leírását

11. az anyagi lehetőségek függvényében előbb v. utóbb szükségesség válik egy információs központ kialakítása is (lehetőleg korabeli megjelenéssel, információs anyagokkal, személyzettel, stb.)

Külön fejezetet érdemelne a helyhez kapcsolódó rendezvények terve és lehetőségei is , de az egy külön tanulmány tárgyát kell, hogy képezzék.

Dr. Gimesi Szabolcs 2006.

A Várhelyre tervezett táblarendszer

Sopron-Várhely (Burgstall) Korai vaskori vár. Früheisenzeitliche Burg. Early Iron Age Fortification

Az Alpokalja keleti nyúlványainak és a Fertő tó medencéjének csatlakozásánál, a Soproni hegység lábánál húzódik az a völgy, melyen keresztül a Kisalföld sík vidéke a Bécsi medence felől elérhető. Ezen a helyen keresztezi egymást az ősi nyugat-kelet irányú, valamint az Adriai tengert és a Baltikumot összekötő észak-déli kereskedelmi útvonal, mely a bronzkortól kezdve a *Borostyánkő* kereskedelem egyik fontos útvonala volt.

Magaslati, erődített települések

Az egymástól látótávolságra elhelyezkedő Sopron környéki magaslati telepeket a korai vaskorban (Kr. e. 750-400) sáncokkal erősítették meg. A hegyvonulatokon épített földvárak természetes védelmet biztosítottak a veszély idején menedéket kereső lakosságnak. Az 500 m magas gerincen álló, 37,4 katasztrális hold (0,4 km²) kiterjedésű soproni Várhely fából és földből emelt Hallstatt kori sáncvára a keleti Hallstatt kultúra egyik legfontosabb lelőhelye. A fősánc hossza kerekén 2 km. Maga a vár 900 m hosszú és 350 m széles területet foglal el. Az itteni feltárásokat 1887-ben Bella Lajos (A Reáliskola, mai Széchenyi Gimnázium tanára, Sopron Vármegye és Sopron szabad. királyi Város Régészeti Társulatának titkára) kezdte meg. 1932-ig több ásatás történt a földvárban és a mellette elterülő halomsírokból álló temető területén. Európa szerte híresek a szakemberek körében a Burgstall alakos urnái, amelyek még Bella Lajos kutatásai során kerültek elő. 1971-78. között Patek Erzsébet (MTA, Régészeti Intézete, Budapest) folytatta a várhelyi kutatásokat.

A külső oldalon kőfallal is megerősített sáncokon a földvár bejáratánál az előretolt védmű szerepét is betöltő 5 m széles kaput építettek. A fősánc földtömegébe 1-1,5 m széles, kazettaszerűen lerakott tölgyfagerendákat is beépítettek. A kapunál emelt 36 m hosszú elősánc és a fősánc között 8 m széles és 1,5 m mély árok látható. Az erődített település belsejében jelentős átépítéseket végeztek a kelták a késő La Tène időszakban, a Kr.e. II-I. századokban, ennek nyomát őrzik a belső sáncok.

I. Early Iron Age (Hallstatt Period 750-400 BC.) hill settlements

The valley through which the Small Hungarian Plain can be reached from the Vienna Basin is located at the feet of the Sopron hills, where the eastern fringes of the Alpine Foreland meet with the basin of the Lake Fertő. This is the place where the ancient West-East trading route and the one connecting the Adriatic Sea and the Baltic Region (*Amber Route*) crossed. The nearby ranges of hills provided a natural shelter and the earth forts built there could accommodate the population in the case of danger. In the Early Iron Age (Hallstatt Period 750-400 BC.) hill settlements located within eyeshot from each other, were fortified with ramparts. At that time, the earth and timber rampart was buttressed with a stone wall from the front side and gates served as outpost defence at the entrance of the earth fort. Significant reconstructions were made within the settlements in the late La Tène period (2nd-1st century BC.) as well, the inner ramparts date from this period.

On the Sopron-Várhely site (Burgstall), systematic excavations were carried out between 1971 and 1978 under E. Patek's conduction. Research activity concentrated mainly on 8 rampart sections and on an area inside the fortification where remains of settlement structures from the Hallstatt and Late La Tène periods were uncovered.

Ábrák/Figurs:

1: Sopron környéki erődített telepek elterjedési térképe. The distribution map of fortified settlements around Sopron: Sopron-Várhely (Burgstall), Sopron-Istenszéke (Himmelsthron), Sopron-Károly magaslat, Sopronbánfalva-Sánc-hegy, Fertőrákos-Kecskehegy.

2: A soproni Várhely erődítményeinek alaprajza. The contour map of the Várhely-Burgstall.

Várhely-Burgstall. Korai vaskori halomsírok.

Früheisenzeitliche Hügelgräber. Early Iron Age Tumuli

A Sopron-Várhelyi földvárhoz vezető út mentén találjuk a Kr.e. 8-6. századi temetőt.

Az 1971-78. között végzett ásatást a még felszínen látható temetkezési halmok (tumulusok) pontos felmérése és térképezése előzte meg. 159 halmot sikerült azonosítani és a korábbi számozással összevetni. Közülük tíz került ezekben az években feltárássra, mely alkalmat adott a halmok építésével és a halottkultusszal kapcsolatos megfigyelésekre. Az É-D-i irányba elnyúló temető különböző részein elhelyezkedő sírokból származó leletek a temetkezőhely

használati idejére és betelepítési rendjére, azaz a tumulusok megépítésének sorrendjére utalnak.

A new and carefully conducted field survey and mapping of the tumulus cemetery area brought the number of *tumuli*, that is burial mounds, up to 159. 10 mounds were recently excavated, and a sequence of relative chronology was established, which, together with the repertory of older finds, represents the whole range of the occupation of this important site. The most recent phase of occupation is represented by grave 215 from the Ha D1 period. Its finds are contemporary to those of house no. 9 on the Burgstall and the oldest Hallstatt D horizons at Sopron-Krautacker (6th c. BC.).

Excavations between 1971 and 1978 were preceded by the survey and mapping of the burial mounds (*tumuli*) still visible on the surface. A hundred and fifty-nine mounds could be identified and checked against the previously known numbers. Ten were excavated during recent years, thus offering an opportunity to observe the structure of the mounds and the mortuary cult. Graves within the cemetery are scattered in an elongated shape, extending along the N-S direction. Finds, recovered from graves at several locations, provide information concerning the duration of burial practice and the sequence in which the *tumuli* were built.

Ábrák:

1: Hallstatt kori halmokból álló temető szintvonalas térképe. Külön jelölve az 1971-78 között ásott halmok.

The contour map of the cemetery of Hallstatt Period *tumuli*. Tumuli excavated between 1971-78 are marked.

2: A 131. halomsír feltárási alaprajza és a leletek rajzai.

3. A 131. halomsír rekonstruált melléklet-együttese.

Finds from female burials unearthed at Sopron-Várhely. Tumulus No. 131.

III. Téma. Korai vaskori ház, a Hallstatt kori ember élete.

Früheisenzeitliches Haus, Alltagsleben und Feste der hallstattzeitlichen Menschen. Early Iron Age House, life in the Hallstatt Period.

A főkapu közelében egy szögletes, földbe mélyített házat is feltárt a kutatás.

A Kr. e. 750-600 közötti időszak itteni települési rétegeiből búza és rozsszemeket valamint a tenyésztett állatok: sertés, szarvasmarha, juh, kecske, ló és eb csontjait találták meg. A vadászott állatok közül a gímszarvas, vaddisznó és őz csontjai kerültek elő.

The ramparts (fortification) houses and pits were made at different periods – ranging from the Urnfield to the Late La Tène period – and reflect the key position of this site within the settlement area of the East Alpine promontory, especially between the 8th and 6th centuries BC.

Bella Lajos

(1850 dec. 29. Pozsony- 1937 július 8. Szódliget)

az első Sopron várhelyi ásatások vezetője

Középiskoláit a kir. kath. főgimnáziumban Pozsonyban végezte. Egyetemre Budapesten a Tudományegyetem Bölcsészkarán végezte. 1876 - 1910/11. tanévig a soproni magyar királyi állami főreáliskola tanára volt. Történelmet és földrajzot tanított. Ritka szónoki képességei miatt is igen szerették az iskola diákjai. Jelentős szerepe volt a város társadalmi életében, a kulturális- és sport egyesületek tevékenységében. (Athlétikai Klubb elnöke, Soproni Irodalmi és Művészeti Kör, Férfidalkör, Önkéntes Tűzoltó Egyesület segédtsíztje, városi tanácsos= Köztörvényhatósági Bizottság tagja stb.). Legfontosabb alkotása a *Soproni Régészeti Társulat* magalapítása és a Soproni városi múzeum fejlesztése (1885-1911). Mint az egyesült megyei és városi Régészeti Társulat titkára az egész megye területén több ásatást végzett. A soproni Burgstall ásatását a Wiener Antropologische Gesellschaft-tal kooperálva végezte. A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja volt. Kutatási eredményeit az *Archaeologiai Értesítő*, a *Mitteilungen der Antropologischen Gesellschaft in Wien*, a *Prähistorische Blätter* (München) stb. szaklapok hasábjain tette közzé. Ásatási eredményeiről a bécsi *Wissenschaftliches Club*-ban többször is beszámolt. (Dr. Gömöri János 2005.)

Régészeti látogatóközpont és kilátótorony Sopronban

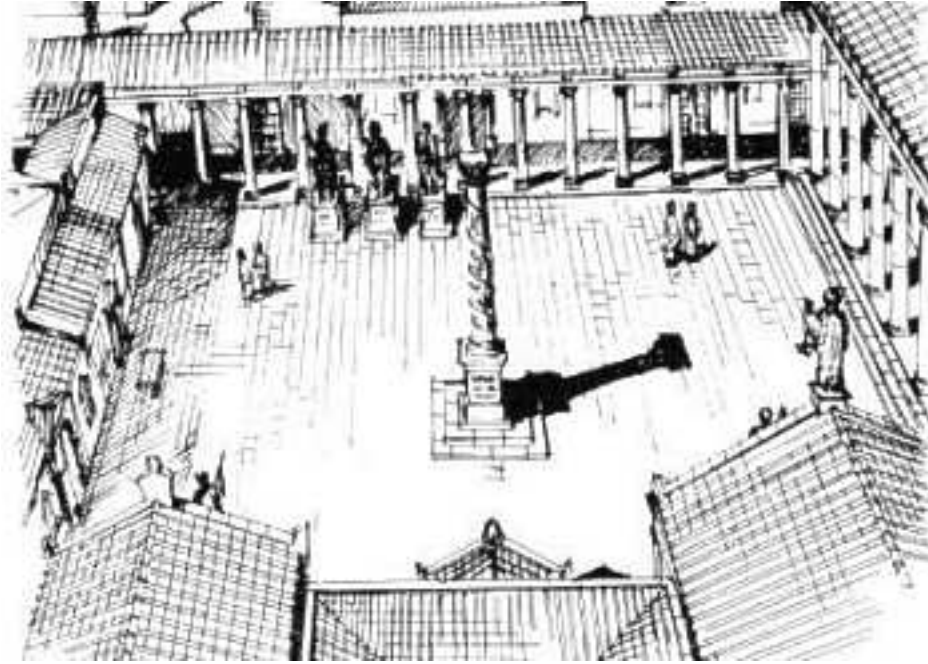
Szakmai koncepció

Az Amphiteátrum szomszédságában építendő információs központ elsődleges célja, hogy megismertesse a látogatót Sopron és környékének régészeti és természeti értékeivel. A város határába érkező utasok figyelmét szeretnénk felkelteni és lehetőséget biztosítani arra, hogy megismerjék a az Alpok-alja/Fertő-medence fejlődéstörténetét az elmúlt évtizedek régészeti kutatásainak fényében. Egyszersmind jeleznénk, hogy a városban számtalan különleges múzeum és műemlék található, melyek megtekintésére ösztönöznénk a legmodernebb információs eszközök segítségével.

A kiválasztott helyszín, és a megépítendő kilátóból nyíló körpanoráma igen alkalmas lenne a múlt emlékeinek valós és virtuális bemutatására. A mai és egykori római várostól ÉNy-ra húzódó lankás dombok topográfiai helyzetük miatt, már a Kr.e.-i utolsó évszázadokban és a római foglalás után is fontos szerepet játszottak az egykori lakosság életében, ugyanis a Koronázó-domb és Bécsi-domb tetejéről mind a Fertő-tó, mind a Liget-patak és Ikva-völgy, valamint a Soproni hegység irányába kiváló kilátás nyílt. Ezt az adottságot használták fel a kelták és rómaiak a megtelepedésre, illetve a feltehetően színház és cirkusz célját felváltva, vagy egymás után szolgáló Amphiteátrum megépítésére.

A tervezett látogatóközpontnak is többfajta funkciót kell betöltenie. Az első feladat széleskörű tájékoztatást nyújtani az ország legősibb kapujában, mégpedig egyidejűleg hagyományos módon, és a modern médiák segítségével. Továbbá biztosítani kell a megpihenés lehetőségét a könyv- és térképüzlettel összekötött kávézóban, ahonnan a kiállító térbe lépve módot adnánk a gyors ismeretszerzésre és annak eldöntésére, hogy mit és mennyi idő alatt lehet megtekinteni, azaz alternatívát nyújtanánk az átutazóknak, és a városban hosszabb időt eltölteni szándékozóknak egyaránt.

A táj és kulturális emlékeinek bemutatása elengedhetetlen fontosságú, hiszen az átutazó még a völgyet szegélyező hegyvonulat nevét sem ismeri, magyarázat nélkül meg fogalma sem lehet arról, hogy a tagolt dombok az őskori emberek erődített telepei, évszázadokon át lakó- és temetkezőhelyei voltak. A Károly-magaslatról és Várhelyről származnak azok a Hallstatt-kori (Kr.e.8-6.sz.) figurális díszítésű urnák, amelyek miatt Sopron neve fogalommá vált az európai régészeti irodalomban, de nem kevésbé híresek a temetkezési halmokból származó többi leletek sem, mint ahogy a Bécsi-dombi és a Krautacker-i korai kelta sírok anyaga a település maradványokkal, fazekas és fémmegmunkáló műhelyekkel együtt is teljesen egyedülálló emlékcsoportot képez. A feltárt és nem egyszer már beépült lelőhelyek nem mindig látványosak az átlagos műveltségű látogatók számára, ezek többsége csak megfelelő magyarázattal értelmezhető, helyszíni bemutatásuk többnyire nehézségbe ütközik. Ezért is hasznos az ezekre vonatkozó információkat egy helyen közölni.

A legfelső, kilátó szintig időutazásra hívnánk a látogatót, az őskortól napjainkig. Az út közben

és az egyes pihenő-szinteken interaktív kiállításon mutatnánk be a legjelentősebb lelőhelyeket, a régészeti kutatások legújabb eredményeire alapozva. Végül a torony tetején egy forgatható iránytű jelezné a szűkebb és távolabbi környezetben látható, látogatható emlékeket. Alkalom lenne a vizuális és érzelmi visszatekintésre, annak átgondolására, hogy a K-Ny-i és É-D-i kereskedelmi útvonalak találkozási pontjában kialakult város évezredek múltán is hasonló funkciót tölt be, mint egykor. Következő teendő lenne az Amphiteátrum hasznosítása, amely ily módon új perspektívába kerülne és a június 21. (Nap-Éj egyenlőség, nyár kezdete) és június 29. (Péter-Pál napja, aratás) között megrendezésre kerülő a kelta és római, majd keresztény vallás neves napjaihoz kapcsolódó ünnepek, a jövőben a Soproni Ünnepi Hetek programjának is fontos részét képezhetnék. A remélhetőleg megépítésre kerülő turisztikai információs központnak egyidejűleg kell a tájékoztatást, valamint a régészeti és természeti örökség védelmével kapcsolatos célokat szolgálni. További munkánkat is ennek szellemében kívánjuk végezni. Készítette: Budapest, 2004. május Dr. Jerem Erzsébet, Szijjártó Orsolya, Vasáros Zsolt.

„Boldog Özséb, aki az egyetlen magyar alapítású rend, a magyar pálos rend megalapítója. Ő már az életében olyan tetteket vitt véghez, amelyet halála után már közvetlenül méltóvá tették volna, hogy a szentek karába emeljék.

Óriási hiányt kell pótolnunk sürgősen, mert őt a megfelelő helyen kell tisztelnünk. Özséb atya életének és munkájának foglalata, amely indokoltá teszi azt, hogy a szentek között kell őt ismernünk és evvel számos megtérést eredményezzen.

Életének rövid foglalata: Boldog Özséb az esztergomi érseki egyház kanonokja volt, 1246-ban remete lett, s 1250-ben a remetéket a kolostori közös életre egyesítette. A pilisi hegység völgyében akkor sok istenfélő remete tartózkodott, kik ismerték Özséb kanonok jó szívét és Esztergomban sokszor meglátogatták, és ő igen kegyesen fogadta őket. Özséb esztergomi kanonok egészen a jámborság-, keresztény önmegtagadásnak a felebaráti szeretetnek él, saját félrevonulásával gondoskodott, hogy a szent magányban háborítatlanul gyakorolhassa a keresztény erényekre kalauzoló tanításokat. Szándékának, hogy előbb megvalósíthassa, előre nem látható akadálya merült fel, az 1244-ben bekövetkezett szomorú emléké tatarpusztítás. A fékezhetetlen mongol hordák hadjáratukkal romba döntötték a vallás és a polgárosodás harmadfél századon át létesített műveit. Az erdők rengetegeit nem az Istennek élő jámbor remeték, hanem a földön futók ezrei népesítették be. De végre elvonult az Isten ostora, a király visszatért, a városok lassan újból benépesültek. Ekkor Özséb tervének megvalósításáról gondoskodott, s 1246-ban Vancsay érsek engedelmével búcsút vett az esztergomi káptalantól, és mint remete néhányad magával a pilisi hegység völgyeibe költözött. Pilisszántó mellett volt egy hármass barlang, s ide tette lakhelyét Özséb testvér. Először egy keresztet állítottak, majd rövid idő múlva a Szent Kereszt tiszteletére egy kis remete kápolnát építettek. Szent életének jó illata több remetét vonzott a körébe, kiknek befogadására a szent kereszt kápolna mellett 1250-ben kolostort alapított. László király négy év múlva javadalommal látta el. A rend főnökének Özsébet választották. Az így megalapított szerzet az apostoli szék jóváhagyását nélkülözte, ezért őt társai megegyezésével Rómába indították el. Özséb első priori provinciális, néhány testvér kíséretében elindult Rómába és Szent Ágoston szabályainak engedélyezését kérte. IV. Orbán ült Szent Péter székén, a szent atya előtti ügyének megnyerésére Tamást (a későbbi aquinói szent) a kor legnagyobb egyházi tudósát kérte segítségül. Aquinói Szent Tamás közbenjárása fogadta a pápa, és Pál veszprémi püspököt szólította fel az ügyben a véleményadásra és a szabályok kidolgozására. A veszprémi püspök 1263-ban kelt levele szerint Szent Ágoston e szabályát kövessék. Ez után 17 évig

kormányozta Özséb a mindinkább fejlődő kolostort és 1270 február 20-án az általa alapított szent kereszt kolostorban, társainak szívszakasztó zokogásai között halt meg.

Özséb és a testvérek példájára sokan megtérnek és kolostorokat emelnek

Özséb atya Szent Ágoston szabályait kéri, de nem kapja meg azonnal a veszprémi püspök életrendet ad neki levélben, amelyből a kolostorok neveit olvashatjuk ki. Név szerint ezek a következők:

Pilup-sziget, Szent Ilona, Szent Mária Magdolna Kőkúton, Szent Jakab a Bakonyban, Szent Erzsébet Ideg-szigeten, Szent Imre Badacsonyban, Szent Mária Magdolna az Örményes melletti szigeten, Eleken, Szent Domonkos Szakácsiban. „Az említett testvérek egyházmegyékben máshol található kolostorait mostantól fogva kiközösítés alá esnek. Kelt az Úrnak 1263-iki évében.”

Az isteni kegyelem fényétől megvilágosítva Özséb atya, a szerzeti élet szeretetgyakorlatai között a vendéglátás feladatát szeretve a legjobban minden személyválogatás nélkül nagyokat és kicsinyeket, szegényeket és gazdagokat, jókat és rosszakat, becsületeseket és becssteleneket, fegyelmezetteket és fegyelmezetleneket, akkora szerénységgel és szeretettel fogadott, szolgált, vigasztalt, táplált, mintha mindegyiknek egyedül ő volna az egyetlen vigasztalója, mintha egyedül neki volna gondja rájuk.

Sok öreg és fiatal csatlakozott, később pedig, valószínű a közös imádságukra és érdemeikért királyok, fejedelmek, bárók több országban alapítottak monostort. Oltárat emeltek bennük, Isten dicsőségére és napról napra, mindenütt növekedett a keresztények áhítata és a számuk egyre szaporodott.

Pálos szerzet kolostorai Magyarországon, a következő helyeken léteztek:

1. Szent Jakab monostora Patacon,
2. Szentkereszt a pilisi erdőben,
3. Szent Ilona Pilup szigetén,
4. Szent Magdolna Kőkúton,
5. Szent Jakab Bakonyban,
6. Szent Erzsébet Ideg-szigeten,
7. Szent Imre Badacsonyban,
8. Szent Mária Magdolna az Örményes melletti szigeten, Eleken,

9. Szent Domonkos Szakácsiban,
10. Szentlélek Pilisen,
11. Mindenszentek Baych-on,
12. Szentkereszt Bodrog-szigeten
13. Szent László Kékesen
14. Szent László Baranyában
15. Szent Jakab Zalában Dobusban
16. Keresztelő Szent János és Sixtus pápa monostora Veresmartban Heves megyében,
17. Urunk Szent Testének kolostora Diósgyőrben,
18. Szentlélek Diósgyőr felett Dédes felé az erdőben,
19. Szent Lőrinc Budán,
20. Szent Miklós Bethahydán,
21. Szent Fülöp és Jakab
22. Szent Magdolna Thorna-vagy Nagy-Jenőn, mely aztán Tüskevár,
23. Mindszent Esztergom megyében,
24. Szent Jeromos Gyulán Várad közelében,
25. Boldogságos Szűz monostora Beregen Munkács közelében,
26. Szent Pál Tolna mezővárosban,
27. Nagyboldogasszony Üröghön Pécs mellett utóbb Szentkútnak nevezett,
28. Szent László Szerdahelyen,
29. Boldog Szűz kolostora Enyerén Zalamegyében,
30. Szentlélek Dédesen Borsodmegyében,
31. Szent Magdolna Felnémet falutól nem messze egy völgybe a Szarvaskőre vezető út mellett,
32. Mária-Nosztra Hontmegyében,
33. B. Egyed apátúr monostora Újhegyen Sáros-patak Zemplén megyében,
34. Boldog Szűzé Eszenben Unvár megyében,
35. Boldog Szűzé Kalodván,
36. Szent Miklós Buzgón 1361-ben alapított,
37. Boldog Szűzé Csatkán Veszprém megyében
38. Boldog Szűzé Máramaroson,
39. Mindszent más néven Szemes a Balaton tavánál Sümeg megyében,
40. Szent Anna Hanganban Gömör megyében,
41. Keresztelő Szent János Elefánton Nyitra megyében,

42. Szent Katalin Gönczön, Abaújvár megyében,
43. Boldog Szűzé Gombaszegen Gömör megyében,
44. Boldog Szűzé Monyorókeréken Vas vármegyében,
45. Szent Ilona Csáktornya fölött Zalamegyében
46. Máriavölgy Pozsonyon fölül,
47. Szent Pál első remetének kolostora Budán,
48. Az Úr Szent Testének monostora Ungvárott,
49. Boldog Szűzé Tholodon Sümeg megyében,
50. Örményesi kolostor a Zala folyónál Zalamegyében,
51. Boldog Asszony monostora Borsod megyében Ónodon felöl,
52. Belókó,
53. Gothál, Temes folyón túl,
54. Szent Péter Zalánkemén mellett, mind ezen 3 monostor 1393-ban a török által elpusztított,
55. Háromhegyi kolostor, Borsod megyében,
56. Willyei monostor Ungvár megyében,
57. Keresztelő Szent János monostora Újházán,
58. Szentlélek Porván Bakonyban Veszprém megyében,
59. Jenői kolostor Zala megyében,
60. Paumgarten Sopron megyében Kismarton közelében,

61. Boldog Szűzé Tokajon, Zemplén megyében,
62. Kápolnai monostor Várad közelében, 1473-ban Tordai András és László helyre állítattott.
63. Keresztelő János Zsámbokon, Mátyás király által adományozott 1475-ben,
64. Szent Eustachiusé Cheutt-on, Mátyás király által adományozott 1475-ben,
65. Boldog Szűzé Szolnokon Sopron megyében,

66. Szent Wolfgangé Wondoffon Sopron felől,

67. Szent Mihály főangyalé Vásonban Veszprém megyében,

68. Boldog Szűzé Budán az úgy nevezett Fejér templom közelében,

69. Szent Andrásé a visegrádi vár közelében, Ulászló adott át a 1493-ban adott át a pálosoknak,

70. Szent Péteré Sümegen, 1501-ben emeltetett,

71. Boldog Szűzé Terebesen Zemplén megyében,

72. Boldog Szűzé Családon, Bars megyében,

73. Boldog Szűzé a váradi hegyfokon 1513-ban megerősítő oklevél,

74. Boldog Szűzé (Toronya) Hontmegyében,

75. Nagyboldogasszonyról címzett Pápán Veszprém megyében,

76. Szent József kolostora Nagyszombatban,

77. Késmárki monostor,

78. Szakolczai kolostor,

79. Boldog Szűzé varanói monostor, Zemplén megyében,

80. Boldog Szűzé Pesten,

81. Boldog Szűzé Nisiderben, Fertő tavánál,

82. Szentháromságról nevezett Pécssett, Baranya megyében,

83. Györgyeni Tolna megyében, Döbrenge mezőváros mellett,

84. Hétfájdalmas Szűzé Sasváron Nyitra megyében,” (Bakk István a Pálosokról – Gyöngyössy Gergely nyomán)

A bánfalvi és a kertesi templom alapítása összefügg, mindkettőt Mátyás király idejében emelték. A kertesi templomot ért vész után a szerzetesek Bánfalvára menekültek. A két templom között, Ágfalva, Somfalva érintésével szándékozzuk kijelölni az utat, mely később a nemzetközi Pilgerweg hálózathoz is csatlakozhat.

Bányászösvény – Récény – Brennbergbánya

A brennbergi völgy a Soproni hegység egyik legszebb vidéke. Ez a terület földrajzi vonatkozásban éppúgy, mint növényzetét tekintve alpesi jellegű. Sopront Brennbergbányával egy 10 km hosszú országút köti össze, melynek emelkedése 190 méter. A község jelenleg a látogatóknak inkább hegyi község vagy üdülőtelep benyomását kelti, minthogy volt bányatelepre emlékeztetne. 1752-ben, a barnaszén felfedezése után egy évvel elődeink alapították meg itt az első kis névtelen települést. Ebből fejlődött ki a mai Brennbergbánya. A település 1793-ban kapta meg a nevet. Amikor elhagyjuk Sopronkertvárost utunk Dél-Nyugat felé, a Rákpatak mentén vezet. Az újonnan kiépített Erdei Iskola, majd az Ifjúsági Tábor és a Szalonna sütő érintésével haladunk a szép brennbergi völgyben. ezt a szép erdős - dombos vidéket a krónika 1284-ben "Egered" néven említette meg első ízben. Az országút mentén, az erdő szélén rétek vannak. Tavasz és nyár idején tele nyíló virággal. De nemcsak a tavasz és a nyár, hanem az őszi panoráma is gyönyörű tarka színeivel. Utunk folytatásával elérjük a Görbehalmi települést, mely 1924-ben épült. Haladási irányunk baloldalán láthatjuk a Brennbergi Önségélyező Egysület nyugdíjas otthonait, melyek 1931 - 38-ig épültek. Ha a görbehalmi település előtt jobbra letérünk, a Fehér úton nyugati irányba haladva elérkezünk az újonnan épített víkend telephez. Ezután elérjük a Fehér úti tavat, mely a szép tájjal és egy halászejegy megvásárlásával kellemes élményt nyújt. A Görbehalmi településtől folytatva utunkat elérjük Brennbergbánya főterét. Ezt az utat Soprontól a brennbergi buszmegállóig akár gyalog, személykocsival, vagy buszjáráttal - mely óránként közlekedik - is megcsinálhatjuk. A buszmegállótól keletre, a Posta épülete mögött láthatjuk az István hegyet (463 méter). Új nevén Napsugár hegynek is nevezik. Szétszóródott településünk közepén emelkedik ki. Magassága által a település minden irányba gyönyörű kilátást nyújt. Hogy Brennbergbánya Magyarország egyik legnagyobb múlttal rendelkező bányásztelepévé vált csak a véletlen műve volt. 1752. őszén, egy hűvös szeptemberi napon Rimbacher Pál Bánfalvi pásztor tüzet gyújtott, mint már annyiszor. Ezzel meggyújtott egy szénkiszögelést, amely begyulladt a föld felszínén és folyamatosan égett, így lett felfedezve a szén. Azt a helyet, ahol a szén égett "Brennender-Bergnek" nevezték el, ami magyarul annyit jelent, mint Égő hegy. Erről kapta a völgy a Brennbergbánya nevet. A 200 éves szénbányászat után 1952-ben leállt a brennbergi szénbánya, ezután a település feledésbe ment. Az osztrák államhatár és a megépített műszaki zár gátolta a további fejlődést. A rendszerváltás által megszűnt a műszaki zár. Azóta évről-évre több turista látogatja meg Brennbergbányát.

A Hermesz akna

Erőmű és brikettgyár

Bányásztemplom:

A templomot 1928-30-ig, Füredi Oszkár építész-mérnök tervei alapján építették. Még ez év szeptember 28-án szentelte fel Papp Kálmán, soproni város plébános, későbbi Győri püspök. 1938-ban vált önálló lelkeszéggé Brennbergbánya. Az építkezési költségeket gyűjtésekből, országos közadakozásból és az Urikány-Zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya Részvénytársaság támogatásából fedezték.

A Szent István akna

Szent István akna

Evangélikus harangláb:

Brennbergbányán a bánya leállásáig 16 evangélikus vallású család élt. Templomuk nem volt, ezért minden hónap első vasárnapján az ágfalvi evangélikus egyház papja, a helyi iskolában tartott részükre istentiszteletet. Az 1938-ban felépített Harangláb hívta akkoriban istentiszteletre a hívőket.

Brennbergbánya térképe

Általános Iskola:

Az iskola 1924-27-ig épült. Mindez Vajk Artur volt bányaigazgató érdeme volt. 1937-ig hat osztály, 1938-tól pedig nyolc osztály tankötelezettséget vezettek be. A tanítás 1945-ig ugyanúgy, mint most magyar és német nyelven folyt.

Szent Borbála szobor:

1850-ben a brennbergi szénbányászat 100 éves évfordulójára vette Henrik Drasche, az akkori bányabérlő, a település részére. A mai evangélikus harangláb alatt állította fel. Vajk Artur, volt bányaigazgató 1923-ban átállította mai helyére, a Tóbüfé melletti dombra. A Brennbergi Kulturális Egyesület 1995-ben restauráltatta.

A bányászemlékek Ausztriában is megtalálhatók, hiszen itt is folyt Trianon előtt bányászat. Legszébb emlék a récényhez tartozó Ilona akna megmaradt bányatornya.

Az ösvény határon átnyúlva jelölné a bányászemlékeket, az útirányító táblák mellé információs táblák is kerülnek. Anyag fa. Jelenleg tervezés alatt Ormos Balázs támogatásával.

A kelták nyomában Soprontól Schwarzenbach-ig

Egy misztikus nép - a kelták

Nemes családok, gazdag kereskedők és druidák, ahogy a kelta papokat hívták, képezték a felsőbb osztályt. „De egyenességükhöz és szenvedélyességükhöz megannyi örültség, henegezés és erős cicomavágy párosult. Ezért sok aranyat hordtak magukon. A nyakon láncokat és a karon és csuklón karkötőket. Az önteltség következtében győztesként elviselhetetlenek, vesztesként zavarba ejtőek voltak. (Sztrabon: Ie. 63-19.)

Ember és állatisteni istenek mellett a kelták tetetlen szellemlényeket is tiszteltek, akiknek jelenlétét a mély erdőkben, a szent forrásokban, valamint a lenyűgöző természeti jelenségekben vélték felismerni. Sok mai szokás és hagyomány előzménye, mint pl. a napforduló ünnep egészen a keltákig nyúlik vissza. Éppenolyan legendás volt a kelták harci örülete. Ahogy több római írói is tudósított – borzongással, de bizonyos tisztelettel – a „furor“-tól elragadott kelta harcosokról, akik a szent tombolás állapotában az istenekhez közelebb álltak, mint az emberekhez.

A Felsőpulyai öblöt három kelta erődítés fogja zárja körbe: a velemi, schwarzenbach-i és a Sopron Várhely.

A kelták főleg mezőgazdasággal foglalkoztak, de volt közöttük tehetséges kézműves is. Főleg egyedülálló házakban, vagy kistalvokban éltek. A fontosabb központi helyeken, a gazdag felsőtéteg, hatalma látható jeleként, terjedelmes erődítményeket építtetett. Caiusz Juliusz Cézár ezeket az építményeket, amiket nagyságuk és szerkezetük alapján városnak lehet mondani, „oppidum“-nak nevezte. Eddig a régészek három kelta erődítményt tudtak

azonosítani, amelyek az ún. Felsőpulyai öblöt zárják körbe, ahol akkoriban a gazdag vasérctelepeket termelték ki. Ezek a települések találhatóak meg a soproni Várhelyen, a Kőszeg melletti Velemben és a schwarzenbach-i Várhegyen. A közeli felsőpulyai öbölben nyert vasat itt dolgozták munkálták tovább és adták tovább. Ez a norikumi vas a római birodalomban magas minősége miatt rendkívül becses volt.

Az egymástól látótávolságra elhelyezkedő Sopron környéki magaslati telepeket a korai vaskorban (Kr. e. 750-400) sáncokkal erősítették meg. A hegyvonulatokon épített földvárak természetes védelmet biztosítottak a veszély idején menedéket kereső lakosságnak. Az 500 m magas gerincen álló, 37,4 katasztrális hold (0,4 km²) kiterjedésű soproni Várhely fából és földből emelt Hallstatt kori sánctárá a keleti Hallstatt kultúra egyik legfontosabb lelőhelye. A fősánc hossza kerekén 2 km. Maga a vár 900 m hosszú és 350 m széles területet foglal el. Az itteni feltárásokat 1887-ben Bella Lajos (A Reáliskola, mai Széchenyi Gimnázium tanára, Sopron Vármegye és Sopron szabad. királyi Város Régészeti Társulatának titkára) kezdte meg. 1932-ig több ásatás történt a földvárban és a mellette elterülő halomsírokból álló temető területén. Európa szerte híresek a szakemberek körében a Burgstall alakos urnái, amelyek még Bella Lajos kutatásai során kerültek elő. 1971-78. között Patek Erzsébet (MTA, Régészeti Intézete, Budapest) folytatta a várhelyi kutatásokat.

A turista út:

A kelták nyomában turista út a soproni Károlymagaslatról indul, majd a Ciklámen tanösvény vonalát követve érinti a Várhelyet és a Muck kilátó mellett elhaladva eléri az osztrák-magyar határt. Innét az egykori nyomsávon haladva érintve a Büdöskútát, Bányászkeresztet húzódik az Urak asztaláig, ahol átlép Ausztriába és a követve a 907-es jelzést Siegrabenen át eléri Schwarzenbach-ot. A turistaútat magyar oldalon a Phare-CBC program támogatásával kijelöltük, most a határok eltűnése után Schwarzenbach-ig tervezzük a kiépítést.

8 Összegzés

Sopronban földrajzi helyzetéből adódóan magas a turista forgalom. Az ide látogatók nagy része a szomszédos Ausztriából érkezik hozzánk, többnyire bevásárlási céllal.

A világ többi országából érkező turisták számára Sopron inkább csak tranzit terület. Fontos lenne ezen változtatni, hiszen a városnak kiemelkedő értékei vannak és a bevásárló turizmus is stagnáló értékeket mutat.

A turizmus szempontjából az igazi vonzerőt azok az értékeink jelentik, melyekért a turisták nem csak átutaznak a városon, hanem hosszabb időt töltenek itt. Ezekre a vonzerőkre olyan turisztikai termékek hozhatók létre, amelyek meggyőzik a turisták különböző rétegeit, hogy itt töltsék el szabadságukat. Ebből kifolyólag itt költik el pénzüket, és pozitív benyomás esetén visszatérnek hozzánk. A határok megnyílása óta nemcsak belföldi, hanem nemzetközi turisztikai együttműködésekben is gondolkodhatunk, azaz a határon átnyúló vonzerők alapján egy új natúrpark régiót tudjunk felépíteni.

Fontos, hogy a térség turizmusa a jövőben az egyedi természeti adottságokat is kihasználja. A turisztikai kínálatban kapjon helyet a zöldturizmus, ökoturisztikai termékek, az aktív pihenés (lovaglás, horgászat, vadászat), hiszen ez felel meg a mai keresleti tendenciáknak, ezen lehetőségek biztosítják a terület versenyképességét.

Az üdülési-pihenési feladatok ellátását legnagyobb mértékben az erdő képes biztosítani. A soproni Parkerdő esetében az erdőben üdülni vágyók aránya kiemelkedően magas. A jelenlegi állapotokat vizsgálva megállapítható, hogy a Parkerdő a látogatók részéről felmerülő mennyiségi igényeket kielégíti, a minőségi oldal azonban kifogásolható.

Láthatóan sok fejlesztési és beruházási feladat van a Soproni erdőben, amelyek előzetes vizsgálatokat, gondos tervezőmunkát és kivitelezést igényelnek. Ehhez elengedhetetlen az anyagi források biztosítása. Egy kis odafigyeléssel, társadalmi összefogással önmagunk is sokat tehetünk az erdőért.

Nézetünk szerint megfelelő termékfejlesztéssel, valamint tudatos és tervszerű kommunikáció segítségével új termék jelenhet meg régió turizmusában, mely a térség vonzerőinek optimális kihasználásán alapul, figyelembe veszi a természet érdekeit, segíthet megőrzésükben, emellett jövedelmet generálhat a térségben.

1	Bevezetés:.....	2
1.1	Az Asztalfő program – Programm Herrentisch:	2
1.2	A Natúrpark fogalma.....	3
1.3	A natúrpark létrejöttének általános kritériumai:.....	3
1.4	A Natúrpark alapfunkciói:.....	4
1.5	A natúrpark célja	5
1.6	A natúrpark feladata	6
1.7	A projekt munkaterve.....	9
2	Az érintett natúrparkok.....	11
3	Helyzetelemzés.....	12
3.1	Magyar oldal	12
3.2	Osztrák oldal	13
4	Turizmustermék-fejlesztés	15
4.1	Infrastruktúra, utak, kilátók:	15
4.2	Rendezvények:	17
5	Marketingkommunikáció	20
6	Szervezetfejlesztés	23
7	Alprojektek.....	24
a,	25
b,	26
c,	26
8	Összegzés	48

Rosalia-Kogelberg

